

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach	2
Mal by štát dovoliť voľný pohyb ľudí v chránených územiach aj mimo turistických chodníkov? (anketa)	3
Online, dennikn.sk, 10. 3. 2022, 8:15	
Nová doba si žiada nové druhy vzdelania. Pozrite si zoznam 74 štúdijných programov, ktoré ponúknu vysoké školy	10
Online, dobrenoviny.sk, 10. 3. 2022, 13:30	
Učiteľka moderátorkou národnostných správ v ukrajinčine	11
Online, rtvs.sk, 10. 3. 2022, 11:00	
Dobrovoľníčka: Bojím sa, že keď zaspím a niekto bude niečo potrebovať, nebudem tam	12
Online, primar.sme.sk, 10. 3. 2022, 18:25	
Univerzity na východnom Slovensku pozastavili spoluprácu s inštitúciami v Rusku	16
Online, skolske.sk, 10. 3. 2022, 23:10	
Linky pomoci pre každého, kto cíti úzkosť alebo má strach	17
Online, svetzeny.sk, 10. 3. 2022, 11:42	
Univerzity v Košiciach a Prešove pozastavili spoluprácu s inštitúciami v Rusku	19
Online, slovenskyreporter.sk, 10. 3. 2022, 9:47	

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Mal by štát dovoliť voľný pohyb ľudí v chránených územiach aj mimo turistických chodníkov? (anketa) [✉](#)

📅 10. 3. 2022, 8:15. Zdroj: [dennikn.sk](#) [✉](#), Vydavateľ: N Press, s.r.o., Autor: Soňa Mäkká, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 332 637 GRP: 7,39 OTS: 0,07 AVE: 1898 Eur

V ochranárskych kruhoch sa čoraz viac hovorí o tom, že verejnosť by mala mať možnosť nazrieť aj do prísne chránených rezervácií, kam nevedú oficiálne turistické chodníky. Či je to vhodné a či by sa nemal prehodnotiť súčasný systém ochrany prírody, odpovedá dvanásť odborníkov vrátane ministra Jána Budaja, riaditeľa TANAP-u Pavla Majka či europoslanca Michala Wiezika.

V parlamente je doteraz najväčšia petícia za prísnu ochranu 10 percent územia Slovenska od Lesoochranárskeho zoskupenia VLK. Organizácia v petícii žiada aj to, aby mali turisti voľný prístup do prísne chránených území.

Zachovať voľný pohyb v novoschválenej rezervácii Pralesy Slovenska zase žiadalo občianske združenie Prales, ktoré stálo na úplnom začiatku vyhlásenia tejto rezervácie, pretože samo zmapovalo praľesy a spracovalo veľkú časť projektu ich ochrany.

Štátna ochrana prírody však s voľným pohybom turistov nesúhlasila.

V rezervácii tak bude možné chodiť len po značkovaných chodníkoch. Cez viac než dvadsiatku zo 76 lokalít rezervácie však žiaden značený chodník nevedie, mnohými ďalšími prechádza len na kúsku po okraji.

Najprísnejšie chránené a bezzásahové územia ležia v 5. stupni z päťstupňového systému ochrany prírody. Od tretieho stupňa sa dá v prírode pohybovať len po značených chodníkoch. Počas vlády Ivety Radičovej sa pripravila novela zákona o ochrane prírody a krajiny, ktorá by peší pohyb návštevníkov v rezervácii umožnila, no vinou predčasného konca tejto vlády zostala novela len v štádiu návrhu.

Denník N oslovil 10 odborníkov z oblasti ochrany prírody a zástupcov turistov a horolezcov, aby zistil, čo si myslia o pohybe ľudí v chránených oblastiach a aj o systéme ochrany prírody založenom na piatich stupňoch ochrany. Položili sme im dve otázky:

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Erik Baláž

ochranár

Erik Baláž. Foto N – Andrej Bán

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Myslím, že obmedzenia sú často neprimerané. Najmä v prípadoch, kde je v chránených územiach povolená ťažba dreva, poľovačky, výstavby ciest a podobné činnosti, je absurdné obmedzovať pohyb ľudí. Vplyv peších turistov na prírodu je rádovo nižší ako činnosti, ktoré v tých lokalitách prebiehajú legálne. Týka sa to aj veľkej časti národných parkov, najmä lesných území v treťom stupni ochrany prírody.

Na druhej strane by mala mať ochrana prírody možnosť regulovať vstup do citlivých území, napríklad vo [lock]vysokohorskom prostredí, ale aj inde. Obmedzenia by ale mali byť vždy dôsledne odôvodnené a dôvody odkomunikované návštevníkom tak, aby im porozumeli. Ak ochrana prírody nevie preukázať negatívny dopad pohybu ľudí na chránené biotopy alebo druhy v konkrétnej lokalite, nemala by návštevníkov obmedzovať.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Ten systém je príliš zložitý a pritom rigidný. Málokto sa v ňom orientuje. Navyše ani päť stupňov ochrany nepokryje celú rozmanitosť obmedzení a manažmentov v týchto územiach.

V podstate existujú v ochrane prírody dva hlavné postupy. Tým prvým je bezzásah, ktorý znamená, že sa prirodzený vývoj prírody neovplyvňuje. Tu chceme pozorovať, čo urobí príroda, keď človek neurobí nič. Druhým typom je aktívny manažment, kde sa vývoj ovplyvňuje určitým želaným smerom. To môže zahŕňať celý rad špeciálnych manažmentov lúk, mokradí, lesov, riek a podobne.

V podstate by tak stačili dva stupne ochrany, pričom by ale aj tak malo mať každé územie svoj špecifický plán starostlivosti, kde by sa upresnili všetky podmienky, napríklad aj vo vzťahu k návštevníkom. V takomto pláne by mohli byť napríklad aj v prísne chránenom území vyčlenené zóny voľného pohybu ľudí a zóny s obmedzením, pričom by ste na vstupe dostali všetky potrebné informácie.

Michal Wiezik

europoslanec, docent na TU Zvolen

Michal Wiezik. Foto N – Ján Krošlák

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Už od roku 2012 presadzujem myšlienku voľného pohybu osôb v chránených územiach. Zastávam názor, že na budovanie pozitívneho vzťahu verejnosti k ochrane prírody je potrebné zažiť prírodu zblízka, mať autentický zážitok z jej poznávania, čo v princípe nie je možné, ak mám do nej zakázaný vstup. V rozsiahlom území národných parkov sa návštevník môže voľne pohybovať na cca promile územia, v prísne vymedzenej línii vyznačených chodníkov.

Zákaz voľného pohybu má byť samozrejme uplatňovaný v opodstatnených prípadoch, tam, kde to vyžadujú špecifické podmienky vo vzťahu k ochrane prírody, resp. bezpečnosti návštevníkov. V širokom území národných parkov ho však považujem za kontraproduktívny. V hypotetickom prípade zrušenia zákazu voľného pohybu by 95 % návštevníkov stále využívalo značené chodníky, pretože je to pohodlné a bezpečné. Tých zvyšných 5 % by sme takpovediac vytiahli z ilegality. Neobával by som sa ani dôsledkov nedisciplinovanosti návštevníkov v chránených územiach. Fungujúca ochrana prírody musí mať porporčne posilnené aj služby spojené s envirovýchovou a strážením chráneného územia.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Úplne by stačili dva stupne, prísny s režimom bezzásahu a manažovaný, kde by sa režim v území odvíjal od konkrétneho plánu starostlivosti vypracovaného pre dané územie. Ten by špecifikoval všetky obmedzenia a zákazy a rovnako aj aspekty starostlivosti. Bol by to doslova návod na obsluhu. Takýto plán je v konečnom dôsledku aj zákonne vyžadovaný. Zaradenie do stupňov, ktoré sú profilované na základe paušálne povolených a zakázaných činností, je nadbytočné.

Ján Budaj

minister životného prostredia

Foto N – Tomáš Benedikovič

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Chránené územia sa nestali chránenými náhodou. Ide o citlivé ekosystémy, ktoré sú domovom rôznych vzácnych druhov, od najdrobnejších živočíchov cez endemity až po šelmy, ako je medveď hnedý či vlk dravý, hniezdiskom druhov vtákov ojedinelých svojím výskytom nielen z hľadiska Slovenska, ale aj medzinárodného. Na chránené ekosystémy je viazané množstvo druhov mikroorganizmov, hmyzu, motýľov atď.

O tom, že ľudia oceňujú význam chránených území a obdivujú prírodu, svedčí ich návštevnosť. Ročná návštevnosť TANAP-u je so svojimi 3,5 miliónmi na úrovni najznámejších amerických národných parkov (Yellowstone a Yosemite).

Celková dĺžka vyznačených chodníkov na Slovensku je viac ako 14 000 km. Chodiac po nich návštevníci môžu objaviť známe i skryté miesta obdivuhodnej prírody Slovenska aj na podstatne menšej ploche, než je to obvyklé v cudzine. K 14 000 km² si najnovšie môžeme prirátavať novú prírodnú rezerváciu Vydrice, kde napriek tomu, že sa stupeň ochrany zvýšil, návštevníci sa budú môcť aj naďalej pohybovať aj mimo vyznačených turistických chodníkov a budú môcť zbierať aj rastliny a ich plody pre vlastnú potrebu.

Dôvodom toho je, že v prípade tejto prírodnej rezervácie nedochádza prostredníctvom pohybu ľudí k rušeniu chránených živočíchov či poškodzovaniu ekosystémov. Každé chránenie územia má svoje špecifiká, a preto je potrebné vždy individuálne posúdenie každého územia, aby sa stanovili podmienky pohybu turistov vzhľadom na predmet a ciele ochrany každého územia osobitne.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Ochrana prírody na Slovensku je súčasťou celoeurópskych a celosvetových snáh a metodík na ochranu prírody a biodiverzity. Súčasný tzv. 5-stupňový systém ochrany je zaužívanou formou ochrany prírody na Slovensku a aj verejnosť vníma a identifikuje základné rozdiely ochrany v jednotlivých stupňoch. Každá krajina má svoj vlastný národný systém hierarchie chránených území. Ale ciele sú všade rovnaké – diferencovanie medzi územiami, kde sú v chránenej oblasti ľudia, od území, ktoré je nevyhnutné ponechať na prírodu.

Pavol Majko

riaditeľ Správy Tatranského národného parku

Pavol Majko, riaditeľ Správy Tatranského národného parku. Foto – Soňa Mäkká

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Voľný pohyb v niektorých lokalitách by mohol byť, veď aj skialpinistické areály sú vlastne voľný pohyb v území s 3. až 5. stupňom ochrany. Samozrejme, po nedávnych rekordoch v návštevnosti TANAP-u by som bol opatrný. Zameral by som sa najmä na opravy existujúcich chodníkov, niektoré sú v kritickom stave.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Stupne ochrany od jeden do päť alebo zóny A, B, C, D sú v poriadku. Keďže s tým neustále pracujeme, máme to už pod kožou a nemám žiadnu potrebu to meniť. Sme závislí od prírody a jej zdrojov, tak je potrebné ju aj adekvátne chrániť.

Peter Puchala

riaditeľ Správy CHKO Malé Karpaty

Peter Puchala, riaditeľ správy CHKO Malé Karpaty. Foto – Soňa Mäkká

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

V princípe nemám problém s voľným pohybom v chránených územiach s vyšším stupňom ochrany. Nemyslím si však, že by to malo byť umožnené celoplošne vo všetkých územiach a všetkých stupňoch ochrany. Skôr sa prikláňam k možnosti špecifikovať to v jednotlivých územiach vzhľadom na predmet ochrany a zraniteľnosť, či už biotopov, alebo druhov. Ak by sme to premietli na súčasný systém stupňov ochrany, tak v treťom stupni by mohol byť umožnený celoplošne, vo štvrtom a v piatom stupni by to bolo dobré diferencovať v závislosti od územia a potrieb jeho manažmentu.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Súčasný systém s piatimi stupňami ochrany je pomerne zložitý a ľuďom často nezrozumiteľný. Zo svojich skúseností môžem povedať, že je trochu ťažkopádny a neflexibilný, čo ho v niektorých prípadoch robí nefunkčným. Zároveň sa dá systémom výnimiek často obchádzať, čo neprospieva samotnej ochrane prírody a, naopak, v niektorých prípadoch neumožňuje flexibilne nastaviť režim ochrany pri niektorých územiach, ktoré potrebujú špecifický režim. Osobne by som bol za nižší počet stupňov ochrany a diferenciaciu režimu ochrany v jednotlivých chránených územiach vzhľadom na ich charakter a potreby. Myslím si, že nastal celkom vhodný čas na prekopy tohto systému a celkovú reformu ochrany prírody na Slovensku.

Matej Dobšovič

riaditeľ Mestských lesov v Bratislave

Matej Dobšovič. Foto – Ľubo Mäkký

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Myslím si, že pravidlá v každom chránenom území by mali byť vytvárané individuálne, podľa potrieb tej-ktorej lokality. Väčšina ľudí sa pohybuje po vyznačených chodníkoch a tí, ktorí chcú vybočiť, by to mali mať zakázané iba tam, kde tým ohrozujú nejaký konkrétny druh.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Na komplexné problémy neexistuje všeliek, žiaden systém nebude dokonalý. Výhodou aj nevýhodou toho dnešného je, že je pomerne škálovateľný, v Bratislave vďaka tomu vznikla rezervácia, ktorá nevyháňa ľudí, naopak, zvyšuje komfort ich rekreácie aj ochranu územia. Na druhej strane by možno stálo za úvahu vychádzať z voľného pohybu turistov ako základu a naozaj obmedzovať pohyb iba tam, kde je na to dôvod. Chcem však zdôrazniť, že existuje mnoho lokalít, kde zákaz voľného pohybu má svoj význam a mal by určite zostať zachovaný.

Peter Dragúň

predseda Klubu slovenských turistov

Peter Dragúň. Foto – Ľubo Mäkký

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Na Slovensku dlhodobo panuje naratív, že turista poškodzuje prírodu. Ukázalo sa to aj pri vyhlásení novej rezervácie Pralesy Slovenska, v ktorej sa zakázal pohyb ľudí mimo turistických chodníkov. Ak je potrebný zákaz voľného pohybu, mal by byť podložený serióznym výskumom, ktorý by sa mal pravidelne vyhodnocovať.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Zdá sa mi zbytočne komplikovaný. Navyše aplikačná prax: vyhlásiť čo najvyšší stupeň ochrany a z neho vydávať výnimky (napríklad aj v podobe návštevných poriadkov) celú situáciu pre verejnosť ešte zneprehľadňuje.

Anton Pacek

predseda Slovenského horolezeckého spolku JAMES

Anton Pacek. Foto – Ľubo Mäkký

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Všetky návštevné poriadky v národných parkoch i v chránených územiach by sa mali modernizovať, pretože sa často tvorili v hlboké minulosti a vôbec nezodpovedajú stavu, v ktorom je tak naša spoločnosť, ako aj vývoj situácie s chránenými druhmi fauny a flóry. Ako zástupca Slovenského horolezeckého spolku JAMES som v zásade aj „ochranár“, ako aj každý zodpovedný člen nášho spolku. Ochrana prírody premietnutá do návštevných poriadkov však musí mať svoju jednoduchú logiku. Ideálne by bolo, aby boli postavené pozitivisticky (všetko povolené a tam, kde je dôvod na prísnejšiu ochranu, lokálne reagovať prípadne aj striktným, logicky časovo, priestorovo odôvodneným zákazom).

Modernizácia návštevných poriadkov národných parkov sa primárne týka aj pohybu ľudí mimo vyznačených chodníkov. Sú príslušníci záujmových skupín, ktoré majú záujem sa takto pohybovať (horolezci, skialpinisti, vysokohorskí turisti, horskí vodcovia, horskí sprievodcovia a ďalší). Nevidím žiaden dôvod obmedzovať voľný pohyb ľudí z týchto združení mimo vyznačených chodníkov, pokiaľ tak činia skutočne výlučne za účelom športu. Ukázalo sa, že takýto pohyb neškodí ani vývoju populácie chránených druhov. Napríklad kamzík vrchovský tatranský sa rozmnožil zo 160 kusov v roku 2000 na cca 1500 kusov v roku 2020.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Systém ochrany prírody založený na piatich stupňoch ochrany je podľa mňa principiálne v poriadku. Opäť je však potrebné vnímať realitu vecí, napríklad ak je niektorá z horských chát v piatom stupni ochrany, pre obslužnú činnosť je potrebné bezprostredné okolie chaty vyňať z piateho stupňa a nahradiť ho napríklad tretím stupňom. Za ďalší dôležitý bod považujem bezzásahovosť v najprísnejších stupňoch ochrany, takisto ako prísnejšie, logickejšie posudzovanie developerských projektov, ktoré zásadným spôsobom zasahujú do charakteru krajiny.

Marián Jasík

ochranár, občianske združenie Prales, bývalý riaditeľ Správy Národného parku Nízke Tatry

Foto N – Tomáš Benedikovič

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Chránené územie by mali predstavovať najkrajšie a najzaujímavejšie časti našej prírody. Nechám teraz bokom, že to tak v mnohých prípadoch nie je. Tieto územia by malo vidieť čo najviac ľudí, aby vedeli, ako má vyzeráť lúka plná kvetov, mokrad' plná života či skutočný les. Z tohto uhla pohľadu by základným východiskom mal byť voľný prístup verejnosti do chránených území. Súčasne však treba dodať, že prítomnosť ľudí, často aj jedného človeka a na krátky čas, môže prírode ublížiť. Vyrušenie orliaka morského či orla skalného na hniezdisku môže znamenať opustenie znášky. Týka sa to, samozrejme, aj mnohých ďalších druhov citlivých na vyrušovanie.

Podobne aj prechod a koncentrácia ľudí na určitých citlivých miestach môže znamenať zánik výskytu a zošľapávanie citlivých vzácnych druhov. Napríklad oblasť Sandbergu na Devínskej Kobyle či veľa vrcholov kót s výhľadmi. Vychádzajúc z uvedeného, sa domnievam, že chránené územia by mali byť pre ľudí voľne prístupné okrem tých, resp. ich častí, kde to z hľadiska ochrany prírody nie je vhodné a žiaduce. Forma, ako to dosiahnuť, môže byť rôzna. Môže sa ísť napr. cestou vymedzenia verejnosti voľne prístupných území, ako sa to dnes deje napr. pri jaskyniach, alebo formou návštevných poriadkov, ktoré by mohlo mať každé chránené územie, alebo formou vyhradených miest cez rozhodnutie okresného úradu.

Nech už sa zvolí akýkoľvek systém, mal by byť operatívny a flexibilný, lebo príroda je živý dynamický systém. Najvhodnejšie by bolo, keby o tom rozhodovali priamo správy chránených území. V oveľa väčšej miere by sa mali využívať časové obmedzenia, sezónne uzávery alebo pohyb po území so sprievodcom pred plošným zákazom pohybu. Dôležité je potom aj usmerňovanie a kontrola zo strany ochrany prírody, lebo niečo zakázať a potom to nedokázať efektívne kontrolovať nekultivuje právne povedomie spoločného ľudu.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Systém ochrany prírody založený na odstupňovaní obmedzení prostredníctvom 5 stupňov ochrany považujem za prežitý. Neumožňuje dostatočnú flexibilitu pri ochrane jednotlivých území. Z pohľadu spôsobu ľudskej intervencie by mali existovať podľa môjho názoru dva základné režimy. Prísne chránené územia, kde by boli ľudské zásahy až na malé výnimky vylúčené. Malo by ísť o územia, kde cieľom

ochrany sú prírodné procesy a predmetom ochrany sú hlavne lesné biotopy, skalné biotopy, alpínska vegetácia, prirodzené mokrade atď.

Druhú veľkú skupinu by mali tvoriť manažované územia, ktorých cieľom ochrany je zachovanie alebo zlepšenie stavu vybraných druhov rastlín, živočíchov či biotopov prostredníctvom aktívnych ľudských aktivít, ako napr. kosenie, pasenie či cielené obhospodarovanie lesa. Špeciálnu podskupinu by mali tvoriť dočasne manažované územia, ktoré by umožňovali vykonanie časovo, priestorovo a vecne vymedzených zásahov na zlepšenie stavu predmetu ochrany. Napr. zníženie zastúpenia niektorej dreviny alebo odstránenie nepôvodných drevín, či, naopak, jej doplnenie alebo presvetlenie lesa a naštartovanie jeho prirodzenej obnovy.

Po vykonaní týchto zásahov by tieto územia prešli do režimu prísnej ochrany. Čo sa týka regulácie návštevnosti, mala by byť realizovaná na vyššie uvedených princípoch. Minimálne na území národných parkov či chránených krajinných oblastí by mal byť manažment návštevnosti jednou zo základných úloh správy chráneného územia. V tomto smere budú musieť byť správy do budúcnosti ďalej aktívnejšie, aby svojimi aktivitami dostali návštevníkom do miest a trás, ktoré sú z pohľadu ochrany prírody nekonfliktné. Mali by vytvoriť ponuku aj pre návštevu tých častí chránenej prírody, kde je vstup inak obmedzený, napr. prostredníctvom sprievodcovských služieb. Návštevne poriadky vydávané a periodicky aktualizované správami národných parkov by sa mali stať základným nástrojom usmerňovania návštevnosti územia. Mali by sa tvoriť participatívne v spolupráci s vlastníkami a užívateľmi pozemkov a záujmovými skupinami využívajúcimi chránené územia na relax či športové vyžitie.

Juraj Švajda

pedagóg na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici

Juraj Švajda. Foto – archív J. Š.

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Usmernenie pohybu návštevníkov po značených chodníkoch je bežnou manažmentovou stratégiou aj v zahraničných chránených územiach. Eliminujú sa tým dopady turizmu na citlivé druhy živočíchov (vyrušovanie a strety napr. s veľkými šelmami) alebo zošľapávanie vegetácie s nízkou únosnosťou (napr. alpínske travinno-bylinné porasty). Teda v závislosti od kategórie chráneného územia, resp. stupňa a predmetu ochrany, by som to v tých najprísnejších územiach nemenil. Skôr treba proaktívne dizajnovať chodníky tak, aby sme aj návštevníkom pri najmenšom možnom impakte na okolité prírodné prostredie boli schopní ukázať a interpretovať význam a hodnotu chráneného územia.

Treba tiež pamätať na širokú škálu potrieb návštevníkov – napr. chodníky nielen pre bežných turistov, ale aj také, ktoré „udržiavame“ v primitívnom stave, t. j. kde majú možnosť zažiť napr. prekročenie spadnutého stromu alebo vodného toku bez technickej pomôcky a pod. Niektoré krajiny majú kategorizáciu chodníkov podľa parametrov, ako je napr. povrchová úprava, počet ľudí, šírka, technické pomôcky. Otázka smerovala na voľný pohyb, ale ďalšou možnosťou môže byť sprievodcovstvo v chránených územiach.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Keď vysvetľujem zahraničným kolegom systém územnej ochrany prírody na Slovensku, sú veľmi často zmätení. Stupne od 1. do 5. s narastajúcimi obmedzeniami na vykonávanie činností, potom kategórie v národnej sústave chránených území, na ktoré sa snažíme napasovať medzinárodnú kategorizáciu podľa IUCN (od I. po VI., kde práve prvé kategórie sú najprísnejšie). Keďže podmienky v rámci chráneného územia nie sú homogénne, tieto ešte zónujeme podľa stavu biotopov na 4 zóny (A až D). Tie isté územia sú pritom často aj územiami medzinárodného významu (napr. biosférické rezervácie s úplne inými zónami) alebo lokalitami NATURA 2000.

Myslím, že tu je priestor na zjednodušenie a sprehľadnenie celého systému najmä smerom k odbornej a laickej verejnosti. Klasickým príkladom sú prírodné rezervácie, ktoré môžu mať 4. alebo 5. stupeň ochrany podľa toho, či pasívne chránime v území prebiehajúce procesy, napr. pralesy bez potreby intervencie, alebo konzervujeme stav a aktívne potláčame procesy, napr. zarastanie na lúčnych biotopoch pastvou alebo kosbou. Po prehodnotení sústavy existujúcich chránených území by pokojne postačovalo stanovenie podmienok ochrany v zákone pod príslušnou kategóriou CHÚ.

Marcel Uhrin

ochranár, bývalý riaditeľ Správy Národného parku Muránska planina, docent na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Marcel Uhrin. Foto – archív M. U.

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Môj postoj vyplýva z dvoch uvedení. Po prvé, pred už viac ako desiatimi rokmi ako profesionálny ochranár, dnes ako vedec a výskumník sa často a pravidelne v prírode ocitám na miestach mimo dostupnosti tzv. bežného človeka a je mi zvyčajne ľúto, že takú prírodu nemôže vidieť každý. Po druhé, prítomnosť človeka v prírode vnímam ako úplne prirodzenú aj ako biológ, uvedomujúci si evolučný aj kultúrny vývoj nášho druhu, dlhodobo spojeného s prírodou, jej poznávaním a exploataciou. Rozumiem túžbe ľudí chodiť do

prírody, aj keď dnes nemá podobu, akú mala v období loveckom a zberačskom pred tisíckami rokov. Preto som zástancom takzvaného voľného pohybu ľudí v prírode bez ohľadu na to, či ide o územie chránené alebo nie (modelom nech je tradičný prístup, ako ho dobre poznáme napríklad zo Škandinávie).

Hneď ale dodávam, že si uvedomujem limity tohto postoja. Existuje totiž množstvo empirickej, ako aj vedeckej evidencie, že mnohé aktivity človeka, ľudí v prírode jej samotnej škodia a ohrozujú ju. Vec komplikuje skutočnosť, že v postmodernom svete sa príroda pre mnohých ľudí stáva len akousi telocvičňou, ktorá má slúžiť, už nejde len o samotný pohyb pešieho človeka v lese či na lúkach, v hre je až masová aktivita ovplyvňovaná módou a reprezentovaná ľuďmi na lyžiach rôzneho druhu, na bicykloch, so snežnicami, na padákoch, na padákoch s lyžami, na štvorkolkách, s ďalekohľadmi, ľudí hľadajúcich masovo „kešky“ či so súradnicami aktuálneho výskytu húb či nejakého vzácného vtáčka, získaných z internetu.

Vo finále teda podporujem takú úpravu pohybu ľudí najmä v chránených územiach, ktoré zohľadnia jeho vplyv na samotné predmety ochrany. A ak je ochrana prírody ako inštitúcia nositeľom zodpovednosti za stav prírody v konkrétnom území, tak inak ako reguláciou návštevnosti sa jej priaznivý stav docieľiť nedá. Ani v Louvri nám neukážu vždy a všetko, ani v národnej galérii nám nedovolia jazdiť na kolobežke.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Ukazuje sa, že systém stupňov ochrany, ktorý som v čase vzniku ako profesionálny ochranár vítal a oceňoval, je akýmsi pokračovaním konzervačného prístupu v ochrane prírody a v súčasnosti ho považujem za prekonaný, rigidný, neumožňuje efektívne, na regionálnej znalosti postavené manažovanie konkrétneho chráneného územia. Taxatívne vymenovanie množstva zakázaných činností v jednotlivých stupňoch totiž nie vždy „sedia“ na každé chránené územie, niektoré zo zakázaných činností môžu dokonca byť niekedy pre stav cieľového predmetu ochrany prírody prospešné (ako príklad je vhodné pravidelné kosenie či pasenie v nelesných biotopoch) alebo aspoň neutrálne, čo vedie k pnutiam a tenziám s potrebou vymýšľať okľuky a výnimky.

Dobre to bolo nedávno vidieť pri návrhu rezervácie na Devínskej Kobyle, kde zrejším cieľom predkladateľov bola ochrana lesného celku, pričom dané územie zároveň slúži ako suburbánna prírodná zóna s vysokou (tradičnou) návštevnosťou. Striktné uplatnenie ustanovení podľa stupňov ochrany zákonite viedlo k uplatneniu akejsi výnimky, obchádzajúcej dikciu platnej právnej normy. Nie je možné v malom priestore ankety uvádzať ďalšie príklady, podporujem ale novelizáciu ochranárskej legislatívy tak, aby sa dôraz kládol na dynamický a adaptívny manažment príslušného chráneného územia, ktorý by regulačnými a obmedzujúcimi opatreniami zohľadňoval dané územie na základe spoľahlivo zistených a známych faktov o stave jeho prírodných zložiek.

Juraj Lukáč

ochranár, Lesoochranárske zoskupenie VLK

Juraj Lukáč. Foto – Vladimír Šimíček

Aký je váš názor na voľný pohyb ľudí v chránených územiach mimo vyznačených chodníkov?

Lesoochranárske zoskupenie VLK predložilo Národnej rade Slovenskej republiky petíciu „Za lepšiu ochranu prírody“ s 103 782 platnými podpismi. Táto petícia požaduje okrem iného aj umožnenie voľného pohybu ľudí v chránených územiach. Dôvod je jednoduchý. V súčasnej dobe majú v chránených územiach povolený pohyb privilegované skupiny ľudí, poľovníci, drevorubači, lesohospodári, súkromní majitelia, a to aj na motorových vozidlách. Občania, ktorí do týchto skupín nepatria, sú trestaní za vybočenie z turistického chodníka, pričom peší turista nespôsobuje na rozdiel od lesných kolesových traktorov svojím pohybom v chránenom území žiadnu škodu na prírode.

Na pohyb mimo turistického chodníka je potrebná výnimka udeľovaná v správnom konaní. My chceme situáciu obrátiť. Voľný pohyb v chránených územiach by bol povolený a na zákaz bude potrebná výnimka udeľovaná v správnom konaní. Takže chránené územia bez poľovníkov, drevorubačov, chemických látok a motorových vozidiel, ale s možnosťou pohybu pre normálnych občanov.

Je potrebné zdôrazniť, že hovoríme LEN o voľnom pohybe ľudí, zásahy do chráneného územia zostávajú zakázané. Ak niekde spadne strom, má zostať tam, kde ho dala príroda. Je nezmysel takýto strom v chránenom území odstraňovať. On predsa neznemožňuje pohyb žiadneho organizmu. To isté platí pre ostatné prírodné fenomény. Strom sa dá prekročiť či obísť, potok sa dá prebrodiť, nie je potrebný mostík, a ak sa močiar nedá prejsť, tak sa tam jednoducho nechodí.

Je praxou potvrdené, že v takomto prostredí sa pohybuje viac ako 99 % ľudí v bezpečnom a označenom priestore a v prirodzenom prírodnom prostredí bez umelých zásahov človeka sa nepohybuje (štúdie z NP Bavorský les). Ak je predsa len obava, že voľný pohyb ľudí môže zničiť predmet ochrany, je možné ho v správnom konaní zakázať. Takých prípadov, ak vôbec budú, je určite menej ako jedno promile z rozlohy chránených území. Poznatky z praxe sú také, že ak je niekde chránená kvetena, voľný pohyb ľudí v takomto území kvetenu neohrozuje. Ohrozujú ju ľudské aktívne zásahy v území.

Proti umožneniu voľného pohybu ľudí vystupujú len záujmové skupiny, ktoré nepotrebujú túto zmenu legislatívy, pretože majú samy už teraz voľný pohyb umožnený. Napríklad zmieňovaní poľovníci, lesníci, drevorubači, majitelia pozemkov, ale aj pracovníci štátnej ochrany prírody.

Voľný pohyb ľudí umožní mimoriadne zvýšenie kontroly chránených území a umožní ľuďom vidieť, ako vyzerá územie, kde človek nerobí NIČ a Príroda robí VŠETKO.

Čo si myslíte o súčasnom systéme ochrany prírody, ktorý stojí na piatich stupňoch ochrany?

Päť stupňov ochrany je legislatívny nezmysel, zložitá klasifikácia obmedzení a povolení, ktorej nerozumie nielen obyčajný občan, ale ako ukazuje prax, ani odborná správa. V zložitej, neprehľadnej zmesi zákazov a povolení vyhráva vždy ten, kto je formálna autorita, a stráca sa tak celý zmysel zákona o ochrane prírody.

Preto v petícii navrhujeme zjednodušenie na dva stupne, kde tým prvým by boli bezzásahové územia, kde by bola vylúčená akákoľvek ľudská činnosť a bol by povolený voľný pohyb ľudí, a druhý typ, manažované chránené územia, kde by bola aktívna ochrana prírody definovaná vlastnosťami územia a potvrdená dohodou všetkých záujmových skupín.

Jasné pravidlá umožňujú jasnú kontrolu a likvidujú trenice medzi záujmovými skupinami. V mútnych vodách nejasej a zložitej legislatívy vždy vyhráva tá skupina, ktorá má kamarátov na tom správnom mieste, a príroda prehráva vždy.

Turisti v pralese. Foto – Ľubomír Mäkký

Autor: Soňa Mäkká

Nová doba si žiada nové druhy vzdelania. Pozrite si zoznam 74 študijných programov, ktoré ponúknu vysoké školy

10. 3. 2022, 13:30, Zdroj: dobrenoviny.sk, Autor: Simona Gálová, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
Dosah: 304 362 GRP; 6,76 OTS; 0,07 AVE; 1854 Eur

Popri akreditácii nových študijných programov vysoké školy v minulom roku zrušili takmer tisíc študijných programov, ktoré neboli perspektívne.

Ilustračná fotografia.

— Foto: TASR

Vysoké školy v tomto roku začnú ponúkať nové študijné programy akreditované už podľa nových európskych pravidiel. Reagujú tak na zmeny, ktoré sa dejú na trhoch práce po celom svete. Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo akreditovala na žiadosť 16 vysokých škôl 74 nových študijných programov v 40 odboroch vo všetkých troch stupňoch vzdelávania. Maturanti sa na mnohé z nich už môžu prihlasovať.

Vložený príspevok z Facebooku: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=291318849755338&set=a.188269676726923>

Neperspektívne rušia, iné upravujú

„Vidíme, že vysoké školy si dali akreditovať nové študijné programy, zároveň neperspektívne rušia a ostatné upravujú tak, aby spĺňali nové požiadavky na kvalitu“ povedal Robert Redhammer, predseda výkonnej rady Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo.

„Zaujímavé sa javia študijné programy ako lekárska mikrobiológia a imunológia alebo psychológia zdravia, ktorých potreba vyplynula priamo z náročnej a dlhotrvajúcej covidovej situácie,“ dodal. Práve lepšie prepojenie vysokých škôl s praxou a potrebami trhu práce alebo vedy a výskumu je jedným z dôvodov, prečo odborníci pristúpili k reforme študijných programov.

Vložený príspevok z Facebooku: https://www.facebook.com/FPV.UMB/photos/basw.Abpl6QO_Pi4GXC3LF2LgMf7SjWBRslOKUjAF1pFCz0vhPOTUip0Bfkz1kA47St_9UNcqwX8OcQn

Zdravotníctvo, informatika aj sociálna práca

Na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** bol takto akreditovaný nelekársky zdravotnícky profesijný bakalársky študijný program laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve. Fakulta prírodných vied na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Trnave ponúka aplikovanú analytickú chémiu v študijnom odbore chémia. Je profesijne zameraná na uplatnenie sa v praxi.

Ďalšou zaujímavosťou je bakalársky študijný program aplikovaná informatika a vývoj softvéru na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vďaka praktickému zameraniu študijného programu nájdú jeho absolventi uplatnenie v oblasti vývoja softvérových systémov, ktoré môžu využiť v rôznych odvetviach, napríklad v priemysle, zdravotníctve či vzdelávaní. V odbore kybernetika ponúka aj Fakulta chemickej a potravinárskej technológie Slovenskej technickej univerzity v Bratislave nový bakalársky program riadenie procesov.

Vložený príspevok z Facebooku: <https://www.facebook.com/photo?fbid=452870119808522&set=basw.Abp2ZHVpXmDAGXbwcsyoAAJOLsR2t-I3ENhQSi1S4InilKltdtQyloMnx4H2ybpqZ>

Jedným z príkladov nových zaujímavých študijných programov je študijný program counseling Trnavskej univerzity zameraný na starostlivosť a sprevádzanie ľudí v núdzi, zdravotne ťažko postihnutých či znevýhodnených a zraniteľných skupín obyvateľstva ako sú starí ľudia alebo deti. „Táto ponuka má hlboký sociálny a spoločenský rozmer a absolventi tohto smeru budú mať možnosť uplatniť sa v oblasti sociálnej starostlivosti a v sektore zdravotníctva a sociálnych služieb,“ dodala SAAVŠ.

Popri akreditácii nových študijných programov vysoké školy v minulom roku zrušili takmer tisíc študijných programov a ich mutácií, ktoré už neposkytovali, neboli perspektívne alebo sa ich rozhodli od septembra už neposkytovať. „Asi najviac budú maturantov zaujímať nové možnosti štúdia na bakalárskom stupni,“ uviedla SAAVŠ.

Zoznam všetkých nových programov pre vysokoškolákov

Článok pokračuje na ďalšej strane:

Časť 1 / 3

Autor: Simona Gálová

Učiteľka moderátorkou národnostných správ v ukrajinčine [↗](#)

📅 10. 3. 2022, 11:00, Zdroj: [rtvs.sk](#) [↗](#), Vydavateľ: Rozhlas a televízia Slovenska, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 73 176 GRP: 1,63 OTS: 0,02 AVE: 1141 Eur

Pozrite si rozhovor s Máriou Fedorko, rodáčkou z Ukrajiny, ktorá moderuje národnostné vysielanie v košickom štúdiu RTVS.

Sledujte rozhovor s Máriou Fedorko, moderátorkou Národnostných správ v ukrajinskom jazyku .

Sympatická brunetka študovala učiteľstvo na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** a momentálne sa vo svojej práci venuje prekladom z ukrajinského do slovenského jazyka.

Pomoc Máte problém s prehrávaním? Nahláste nám chybu v prehrávači.

Fedorko rovnako pomáha ukrajinským študentom s adaptáciou na Slovensku. K moderovaniu v televízii sa podľa vlastných slov dostala úplnou náhodou.

„Kontaktovali ma, že potrebujú pomôcť s prekladom zo slovenčiny do ukrajinčiny a tiež potrebovali niekoho, kto by to prečítal pred kamerou,“ povedala nám vyštudovaná pedagogička.

Podporu našla v dramaturgičke a tímlíderke národnostného vysielania – pani Ľube Koľovej a tiež spoluautorke relácie Ivanne Smrčovej .

Tvorivý tím Národnostných správ v košickom štúdiu RTVS. Zdroj foto: RTVS

Mária, ktorá je pôvodcom z Ukrajiny , sa aktuálne obáva o blízkych, ktorí zostali v jej rodnej krajine. „Je to veľmi smutné, nedá sa k tomu veľa povedať,“ uzavrela.

Národnostné správy v ukrajinskom jazyku pripravuje do vysielania košické štúdio RTVS.

Sledovať ich môžete v rámci mimoriadneho spravodajského vysielania :24 na Trojke a tiež o 18:30 hod. na Dvojke . Dostupné sú aj v Rádiu Regina východ v pravidelných časoch o 9:00, 11:00, 14:00 a 15:00 hod .

Dobrovoľníčka: Bojím sa, že keď zaspím a niekto bude niečo potrebovať, nebudem tam

10. 3. 2022, 18:25, Zdroj: primar.sme.sk, Vydavateľ: Petit Press, a.s., Autor: Denisa Koleničová, Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Dosah: 23 551 GRP: 0,52 OTS: 0,01 AVE: 873 Eur

Ľudia, ktorí utekajú, sú v kríze.

Jedlo, pitie, pokoj a teplo. To sú podľa psychologičky, ktorá pomáha utečencom z Ukrajiny, tie najzákladnejšie potreby pre ľudí v zúfalej situácii.

"A veľa ľudí, aj keď iba prechádzajú cez hranice, potrebuje psychologicky stabilizovať," vysvetľuje pre SME psychologička SHOSHANA CHOVAN.

Od vypuknutia vojny na Ukrajine trávila víkendy ako dobrovoľníčka na hranici. Spolu s ďalšími známymi sa snaží pomôcť Ukrajincom, ktorí prichádzajú do Košíc a hľadajú bezpečné útočisko.

V rozhovore sa dočítate: Čo je aktuálne najnáročnejšie na práci na hranici s Ukrajinou. Aká materiálna pomoc má zmysel a na čo by sme nemali zabúdať, ak ju chceme poskytnúť. Ako vyzeral týždeň doktorandky, ktorá sa snaží pomáhať Ukrajincom prichádzajúcim do Košíc. Čo ju motivuje, aby sa takýmto aktivitám venovala. Prečo ju sklamal prístup mesta a aké hlavné potreby majú ľudia, ktorí k nám prichádzajú. Či je reálne zaobstarať pre všetkých utečencov psychologickú podporu a čím im môžeme skutočne pomôcť.

Počas minulého víkendu ste pracovali ako dobrovoľníčka na hranici a cez týždeň ste sa snažili pomáhať s humanitárnou pomocou v Košiciach. Ako sa cítite po uplynulom týždni?

Otrasne, unavene, hrozne. Vo štvrtok sme robili narodeninovú oslavu pre chlapčeka z Ukrajiny, ktorý je u mňa ubytovaný. Má sedem rokov. Bolo pre mňa dôležité, aby zažil niečo normálne. Veľmi som chcela, aby zažil ešte aspoň kúsok normálneho detstva. Hoci on si možno ešte neuvedomuje, čo sa stalo, že na Ukrajine je vojna.

Keď s maminou odchádzali z Charkova, bol ešte mier. Nezažil bombardovanie. Inak to však vníma jeho mama. Pre ňu to znamenalo veľa. Po oslave som zaspala vyčerpaná na gauči u kamarátov. Nevládala som viac.

Súvisiaci článok Súvisiaci článokPrepáč, utečenkyňou som prvýkrát. Slováci ubytovávajú ľudí z Ukrajiny Čítajte

Všetky veci robím dobrovoľne. Vybavujem telefonáty, stále mi niekto píše, stále niečo riešim, niekam treba ísť pomáhať, niečo treba zabezpečiť. Robím to popri svojom normálnom zamestnaní. Som unavená, neviem sa poriadne sústrediť na veci, ktoré by som potrebovala robiť.

A aj keď som vyčerpaná, v noci neviem spať. Bojím sa, že keď zaspím a niekto bude niečo potrebovať, tak nebudem k dispozícii. Som v neustálom stave pripravenosti zareagovať na akúkoľvek situáciu.

Ako ste prežívali momenty, keď ste boli pomáhať na slovensko-ukrajinskej hranici?

((piano))

Cítila som sa tam dobre. Bola som tam s kamarátmi. Rozdávali sme ľuďom jedlo a vodu. Zopár ľudí potrebovalo upokojiť a psychologicky stabilizovať. Keďže som psychologička, pokúšala som sa im pomôcť. Aspoň trochu ich utíšiť, pomôcť im s navigáciou, poradiť im, čo majú ďalej robiť, uistiť ich, že sú už v bezpečí.

Čo bolo pre vás najnáročnejšie?

Najmä chvíle, keď som videla, ako na hranici stoja ženy s malými deťmi alebo starých ľudí, ktorí mali obavy. Báli sa, nevedeli sa v danej situácii zorientovať.

Okrem toho prichádzali na hranice aj ľudia z tretích krajín, ktorí nemajú ukrajinskú národnosť. Boli to najmä mladí ľudia, ale aj černošské rodiny priamo z Kyjeva.

Všetci boli veľmi milí. Mnohí nechceli prijať pomoc. Bolo vidno, že im to je určitým spôsobom nepríjemné - byť odkázaný na pomoc druhých.

Ľudia váhajú, či majú pomoc prijať. Boja sa, že za to budú musieť niečo platiť, alebo - a to je moja osobná skúsenosť - to robia preto, lebo potrebujú mať kontrolu nad svojím životom.

Aktuálne u mňa žije ukrajinská rodina. Pani, ktorej som poskytla pomoc, nechce, aby som varila, nechce jedlo, ktoré som nakúpila. Chce si nákup urobiť sama. Zdôrazňuje, že ma nechce otravovať.

Beriem to tak, že sa snaží mať aspoň nejakú kontrolu nad svojím životom.

Prvý víkend po útoku na Ukrajinu zaplavili internet informácie, že na hraniciach nežiadajú o pomoc matky s deťmi, ale najmä ľudia s tmavou pleťou, ktorí chcú zneužiť situáciu. Neskôr slovenská polícia vysvetlila, že ide najmä o študentov, ktorí žili na Ukrajine a majú v pláne vrátiť sa do svojej vlasti. V práci sa venujete menšinovým komunitám. Prekvapila vás táto reakcia?

Na jednej strane rozumiem mnohým Slovákom, ktorí majú obavy. Najmä preto, že sú dlhodobo z rôznych strán kŕmení informáciami, že ľudia z tretích krajín sveta pre nás predstavujú hrozbu.

Keď bola posledná veľká migračná kríza, mnohí zdôrazňovali, že keď títo ľudia prídu, budú miestnych okrádať a hrozí všetkým nebezpečenstvo. Vždy k tomu bola prilepená tvár človeka s tmavou pleťou a s vysvetlením, že to nie sú ľudia, ktorí utekajú do bezpečia, ale ekonomickí migranti.

Rozumiem tomu, že tí, ktorí nemajú žiadnu skúsenosť s týmito ľuďmi, cítia strach. Je to prirodzená emócia.

Viac ma hnevá to, že na Slovensku máme politické strany a vplyvné osobnosti, ktoré sú schopné z tejto situácie ťažiť a podporovať v ľuďoch rasistické pocity. Robia to len pre svoj prospech.

Pravda je taká, že keďže sa venujem téme vylúčených rómskych komunít, som s rasizmom veľmi často konfrontovaná. Stále ma vyrušuje, ale už ma neprekvapuje.

Po vyhlásení mobilizácie na Ukrajine naše východné hranice prekračujú prevažne ženy s deťmi. (zdroj: Ilustračné foto: Marko Erd)

Po vypuknutí vojny sa spoločnosť zmobilizovala a spustila humanitárne zbierky na pomoc Ukrajine. V jednom momente boli hranice úplne preplnené rôznymi vecami. Ľudia, ktorí pomáhajú ako dobrovoľníci, vyzývali ľudí, aby veci nosili na zberné miesta. Kde sa takéto miesta nachádzajú?

Najlepšie je nájsť zberné miesto vo svojom meste a nenosiť veci priamo na hranice. Sklady na hraniciach sú plné, ale zároveň sa v nich nachádza veľa nepotrebných vecí.

Ľudia chcú veľmi Ukrajincom pomôcť a materiálne zbierky vnímajú ako najjednoduchší spôsob. Zároveň to niektorí berú ako spôsob, ktorým sa efektívne zbavia nepotrebných vecí. Bez ohľadu na to, či to organizácie, alebo konkrétni ľudia potrebujú.

Kamaráti, ktorí chodili na hranicu pomáhať aj počas týždňa, nám hovorili o tom, čo všetko v skladoch našli. Niekedy to boli aj absurdné veci ako napríklad selfie tyče. Našli sa aj takí, ktorí priamo na hranicu poslali balíček, ktorý obsahoval jedny pastelky. V týchto prípadoch muselo poštovné stáť viac, ako je hodnota produktu.

Moje odporúčanie je nájsť si v mieste bydliska zberné miesto. Často o tom, kde sa nachádza, informujú na svojich webových stránkach miestne úrady alebo priamo magistrát mesta. Je však dôležité sledovať, aké sú aktuálne potreby a neprinášať veci, ktoré si myslíme, že sú dôležité.

Takže základom je priniesť veci na správne miesto, no zároveň dbať aj na to, čo prinesieme, pretože sa nedá urobiť presný zoznam desiatich potrebných vecí.

Áno. Napríklad u nás v Košiciach na stanici v jeden deň chýbali zubné pasty a zubné kefy. Mestská časť dala na web avízo, aby ľudia prinášali v to ráno práve tieto veci. Potreby sa však môžu zmeniť z hodiny na hodinu, pretože aj ľudia, ktorí prechádzajú cez hranice, sú rôzni a majú rôzne potreby.

To, že dnes mestská časť žiadala o zubné pasty a kefy, už nemusí byť o dve hodiny aktuálne. Môže sa im ozvať nejaký dodávateľ, ktorý im dodá jednu paletu týchto vecí. Ak to však ľudia budú stále nosiť, vznikne nielen záťaž, čo sa týka nadbytočných produktov, ale aj personálna záťaž, pretože niekto to musí triediť alebo skladovať.

Pomáhate s humanitárnou pomocou v Košiciach. Čo všetko táto práca zahŕňa?

Nie sme žiadna organizácia, sme skôr skupina kamarátov. Čo sa týka koordinácie, robíme to, čo je v našich silách, čo vieme, na čo máme kapacity a dostatočné informácie, aby to nebolo kontraproduktívne.

Darí sa nám zariaďovať prepravu ľudí, väčšinou sa však sústreďujeme na pomoc v Košiciach. Hneď v prvých dňoch sme založili skupinu, kde sa sústreďujú dopyty a ponuky pomoci, a vďaka ktorej si ľudia vymieňajú informácie.

Nie sme profesionáli, robíme to popri zamestnaniach, len preto, že táto potreba vznikla. Zároveň preto, že pre mnohých z nás je to stratégia zvládania tejto situácie. Keď sa snažím pomáhať, necítim takú bezmoc z toho, že za našimi hranicami je vojna.

Súvisiaci článok Súvisiaci článok Psychologička: Nemôžeme za to, že Putin rozpútal vojnu. Cítiť smútok je normálne Čítajte

Prečo ste s touto prácou začali?

Asi preto, lebo sme si uvedomovali, ako dlho niektoré procesy v našom meste a krajine trvajú. Napríklad sme videli, že je potrebná preprava ľudí zo stanice, no kým sa dostalo k tomu, že by vôbec malo byť nejaké zasadnutie, ktoré rozhodne, ako ľuďom z Ukrajiny pomáhať, tak prešiel týždeň. Čo je veľmi dlho.

Naša skupina sa začala organizovať hneď po tom, ako sme dozvedeli o vojne na Ukrajine. Začali sme uvažovať, čo budeme robiť. Najprv sme zvolali zhromaždenie, kde sme chceli podporiť študentov z Ukrajiny, ktorých tu máme. V Košiciach ich je veľa.

Neskôr sme sa rozhodli, že pôjdeme pomáhať na slovensko-ukrajinskú hranicu. Postupne sa však objavili aj potreby priamo v našom meste, napríklad na železničnej stanici.

Viete aj o iných skupinách, ktoré sa venujú rovnakej činnosti?

Áno, skvelé veci dosiahol napríklad bratislavský umelecký kolektív APART. Iba obvolávaním ľudí, zisťovaním, kto čo vie zabezpečiť, ubytovali za prvý deň desiatky ľudí z Ukrajiny v rámci svojich kontaktov. Darilo sa im ľuďom presúvať z Ukrajiny na Slovensko alebo z hraníc na rôzne miesta na Slovensku.

Pomáhali s ubytovaním aj ľuďom tmavšej farby pleti, ktorí s ním majú väčší problém, pretože si ich nikto nechce zobrať domov. Hľadali možnosti, kam by mohli ísť.

Podarila sa im dokonca vec, ktorá je podľa mňa šialená. Zabezpečili evakuáciu ľudí priamo z Charkova. Kým som o tom nepočula, myslela som si, že je to úplne nereálne.

Prečo?

U mňa býva práve rodina z Charkova. Od nej viem, že ľudia, ktorí sa tam nachádzajú, už nemajú veľmi možnosť odísť. Napriek tomu sa to ľuďom z APART-u podarilo.

Pritom sú to umelci, ľudia, ktorí sa profesionálne venujú úplne iným činnostiam. Jednoducho telefonovali, skúšali, neustále otravovali iných ľudí, dosiahli úspešnú evakuáciu ľudí z Ukrajiny. Je úžasné, že to dokáže niekto, za kým nestojí žiadna inštitúcia.

Utečenkyňa z Ukrajiny na hranici s Poľskom. (zdroj: TASR/AP)

Je zatiaľ podľa vás štát pasívny? Nechal situáciu najmä na pleciach mimovládnych organizácií a dobrovoľníkov?

V tomto smere mám stále zmiešané pocity. Uvedomujem si, že do určitej miery som človek z prostredia mimovládnych organizácií.

Stále si však hovorím, že možno sa štát snaží situáciu riešiť, len nefunguje tak pružne, rýchlo a flexibilne a jednotlivé procesy mu trvajú dlho. Kým on rieši zasadnutia krízových štábov, tak my rýchlo reagujeme na to, čo vidíme, že je potrebné, a sme schopní to urobiť.

Nechcem nikoho kritizovať. Poznám niektoré procesy na úrovni štátu a trvajú naozaj dlho. Po týždni práce, kedy sme videli, aké sú potreby v meste a čo by prichádzajúci ľudia potrebovali, aby sa cítili bezpečne, sme všetky tieto veci spísali. Pracovali sme na tom takmer celý deň. Poslali sme to ako list mestskému zastupiteľstvu.

Obsahoval aj prosbu potreby koordinácie. Aby sa mesto a kraj spojili s mimovládnymi organizáciami a jednotlivcami, ktorí pomáhajú. Som rada, že sa nám čiastočne podarilo túto spoluprácu nadviazať.

Na Slovensku sa veľa zdôrazňuje úspešnosť materiálnych zbierok. Konkrétne príbehy však hovoria, že materiálna pomoc nie je to najdôležitejšie. Aké potreby majú jednotlivé skupiny ľudí z Ukrajiny, ktoré ste opísali?

Predstavte si, že sú štyri, či päť dní na ceste a utekajú. V prvom rade potrebujú jedlo a pitie. Ďalej pokoj, teda nejaké miesto, kde sa môžu zložiť a na chvíľu si oddýchnuť, než budú pokračovať ďalej.

Ak sú niekde na hranici alebo na stanici, tak potrebujú teplo. A veľa ľudí, aj keď iba prechádzajú cez hranice, potrebuje psychologicky stabilizovať.

Sú to ľudia, ktorí utekajú pred vojnou, sú v kríze, prežívajú veľmi traumatizujúcu udalosť. Potrebujú si nabiť telefón a slovenskú SIM-kartu. Beriem to ako obrovskú pomoc, že operátori na to zareagovali, a začali ihneď ponúkať takéto SIM-karty.

Veľa z nich sa potrebuje presunúť ďalej. To je problém najmä u ľudí, ktorí nie sú z Ukrajiny - študentov z tretích krajín. Ak niekto s iným ako ukrajinským pasom žil na Ukrajine a teraz sa potrebuje niekam dostať a dostane sa napríklad po košickú železničnú stanicu, je dôležité, aby mal zadarmo dopravu - čo v súčasnosti títo ľudia nemajú.

Utečenci nemajú pri sebe žiadne peniaze?

Majú, ale väčšinou sú to ukrajinské peniaze - hrivny. V Košiciach sme našli len jedno miesto, kde sa dajú hrivny zameniť za eurá. Údajne ich nemení ani Národná banka Slovenska. Teda sú im tieto peniaze nanič.

Ubytovala som u seba ukrajinskú rodinu, ja nijaký príspevok od štátu nepotrebujem. Mám jednu voľnú izbu v byte, mám prácu, budem ju mať aj zajtra, aj za týždeň. Namiesto toho potrebujem vedieť, že ak sa ľudia, ktorých som ubytovala, rozhodnú zostať na Slovensku, akú oni dostanú podporu. Je to dôležité, pretože prácu si nenájdu zo dňa na deň.

Shoshana Chovan vyštudovala klinickú psychológiu na Masarykovej univerzite v Brne. Po skončení štúdia získala štipendium na štúdium na univerzite v Nebraske, v USA. Po návrate z USA stážovala v Centre včasnej intervencie v Košiciach. Aktuálne pracuje ako doktorandka na **Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**. Vo výskume sa venuje vylúčeným rómskym komunitám.

Bola to aj jedna z prvých vecí, na ktoré sa ma pýtala pani Žijúca u mňa: koľko tu stojí bývanie a ako to bude ďalej.

Ako ste to riešili?

Zatiaľ sme to riešili tak, že sme jej našli iné miesto, kde môže byť zadarmo. Veríme, že jej náklady na ubytovanie pokryje štátny príspevok pre poskytovateľa bytu.

Informácie o tom, čo potrebuje, ak chce žiadať o status odídenca, som si musela zisťovať proaktívne.

Nevedela som sa dopátrať k žiadnym presným krokom. Musela som obvolávať infolinky.

Prvý víkend nikto nič nevedel. Bolo to veľmi frustrujúce nielen pre mňa, ale aj pre ľudí z Ukrajiny, ktorí prišli na Slovensko. Teraz už máme trochu viac informácií.

Praktické informácie potrebujú vedieť nielen ľudia, ktorí tu ostávajú, ale aj tí, ktorí chcú ísť ďalej. Nevedia totiž kam, často preto zmeškajú vlak. Nevedia po slovensky, nerozumejú, že ich vlak odchádza alebo z akého nástupišťa.

Je niečo, na čo sa možno trochu zabúda?

Veľmi dôležitá je potreba hygieny. Ak niekto len prechádza cez Slovensko a zdrží sa tu len deň alebo dva, ale už je päť dní na ceste, tak sa potrebuje niekde osprchovať. S tým by tiež mohlo pomôcť mesto.

S tým súvisí aj ďalšia potreba - mať si kde oprat' oblečenie. Pre ľudí, ktorí sa presunuli do veľkokapacitných ubytovní, to môže byť ťažšie.

Dôležitá je aj psychologická podpora. Ľudia, ktorí k nám z Ukrajiny prichádzajú, sú stále spojení s tým, čo sa deje u nich doma. Mnohí z nich tam museli zanechať svoje rodiny a známych.

Vidia fotky a videá, ako im bombardujú sídliská, školy, miesta, kde pracujú, a zničené obchody, kam boli zvyknutí chodiť. Ich rodiny sú teraz často bez jedla a schovávajú sa.

Je reálne zaobstarať všetkým utečencom psychologickú podporu?

Nebudú ju potrebovať všetci. A všetci ju ani nebudú chcieť. Je však dôležité, aby tí, ktorí ju potrebujú a chcú, mali šancu sa k nej dostať.

Autor: Denisa Koleničová

Univerzity na východnom Slovensku pozastavili spoluprácu s inštitúciami v Rusku [🔗](#)

📅 10. 3. 2022, 23:10, Zdroj: skolske.sk [🔗](#), Autor: TASR, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 2 098 GRP: 0,05 OTS: 0,00 AVE: 302 Eur

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach spolupracuje celkovo s 12 partnerskými inštitúciami z Ukrajiny a štyrmi z Ruskej federácie.

Prešov/Košice 10. marca (TASR) - Prešovská univerzita (PU) Prešove a Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) Košiciach majú podpísané zmluvy o spolupráci s viacerými školami a inštitúciami v Ruskej federácii, ako aj na Ukrajine. Z dôvodu vojnového konfliktu na Ukrajine pristúpili k pozastaveniu spolupráce s inštitúciami v Ruskej federácii.

"PU v Prešove pristúpila k pozastaveniu aktivít spolupráce a mobilít s Ruskou federáciou do ukončenia vojnového konfliktu. Naša univerzita má, samozrejme, partnerskú spoluprácu aj s viacerými univerzitami či výskumnými pracoviskami na Ukrajine, ktorá je však poznačená aktuálnou situáciou. Pevne však veríme, že v nej budeme v rámci možností môcť pokračovať aj naďalej," uviedla pre TASR hovorkyňa univerzity Anna Polačková.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika (**UPJŠ**) v Košiciach spolupracuje celkovo s 12 partnerskými inštitúciami z Ukrajiny a štyrmi z Ruskej federácie. V rámci Erasmus+ spolupracuje aj piatimi ruskými a jednou ukrajinskou univerzitou.

"**UPJŠ** v Košiciach 28. februára pozastavila spoluprácu a realizáciu zmlúv so vzdelávacími a vedecko-výskumnými inštitúciami Ruskej federácie ako vyjadrenie hlbokého znepokojenia nad vývojom situácie na Ukrajine a nesúhlasu s ozbrojeným konfliktom Ruskej federácie na území Ukrajiny," povedal hovorca univerzity Tomáš Zavatčan.

Autor: TASR

Linky pomoci pre každého, kto cíti úzkosť alebo má strach [✉](#)

📅 10. 3. 2022, 11:42, Zdroj: svetzeny.sk ✉, Autor: Viera Hornáková, Sentiment: Negatívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 219 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 32 Eur

REDAKCIA 10. marca 2022

Zdieľať

V týchto dňoch uplynuli dva roky, od kedy sme zaznamenali na Slovensku prvý potvrdený prípad pacienta s ochorením COVID-19. Dva roky mimoriadne náročnej situácie zvýšili nároky aj na psychiatrickú a psychologickú starostlivosť. Čo všetko prinesie do našej duševnej pohody vojna a dennodenný pohľad na tisíce ľudí, ktorí si zachraňujú to najcennejšie – svoje vlastné ľudské životy. Prichádzajú pritom o svojich blízkych, o svoje domovy.

Udalosti dnešných dní sú vysokou záťažou pre každého

Klinická psychologička z II. psychiatrickej kliniky Univerzitnej nemocnice L. Pasteura Košice Milana Kovaničová, PhD., CSc. hovorí, že „každá náhla a nečakaná situácia predstavuje nárok na adaptačné mechanizmy a na aktiváciu nových postojových alebo informačných a emocionálnych reakcií. Vo všeobecnosti musíme povedať, že udalosti, ktoré sa teraz okolo nás dejú, predstavujú vysokú záťaž pre každého z nás. Bez ohľadu na to, či je človek inak psychicky zdatný, alebo celkom iste pre psychicky zraniteľnejších ľudí, ako sú naši pacienti.“

Zástupca prednostu kliniky JUDr. MUDr. Ján Uhrin, MHA k tomu dodáva: „Neostáva nám nič iné v tejto situácii, kedy je neďaleko nás vojna, ako sa naučiť v tejto situácii fungovať. Zapojiť všetky svoje adaptačné mechanizmy, ktoré máme a ak tie vlastné nám už nebudú stačiť, na to sme tu my, ľudia, ktorí poskytujeme psychologickú a psychiatrickú pomoc.“ Či už pôjde o pomoc prostredníctvom psychoterapie alebo v závažnejších prípadoch medikamentózne liečbu, ktorá vie človeka upokojiť a prinavrátiť mu spánok.

Odborníci UNLP sú k dispozícii každému

„Sme tu na to, aby sme pomohli, na našich ambulanciách sú maximálne skrátené čakacie lehoty. Vo väčšom počte zapájame personál aj do ambulantnej starostlivosti, napriek komplikáciám, ktoré nám stále spôsobuje COVID-19. Každému, kto vyhľadá naše ambulancie, aj bez objednania, bude poskytnutá pomoc,“ hovorí J. Uhrin.

Rast napätia sa totiž dá očakávať. „Môže sa to premietnuť možno aj do vzťahovej roviny, čo následne eskaluje na drobnostiach, ktoré potom ľudí destabilizujú a vedú k bežným konfliktom,“ pokračuje M. Kovaničová. „Môžeme očakávať aj nárast bežného napätie v medziľudských vzťahoch v súvislosti s tým, že niekde visí niečo hrozivé, o čom nič nevieme, čo sme nikto nečakali. Zostávame pri tých slovách, že je to hrozné, je to neľudské a deje sa to blízko nás. Nikto nemôže vedieť, či to hrozné bude naozaj aj za dverami.“

Telefonické linky pomoci

Samotní utečenci sú ľudia v absolútnom strachu, úzkosti. Ľudia, ktorí utekajú. Je to nepredstaviteľná téma pre civilizované 21. storočie.

Klinická psychologička oceňuje, ako sme zareagovali my Slováci, Európania, ako reagujú naše vládne inštitúcie a pomáhame utečencom. „Všetka tá forma pomoci, aktivácia je potešiteľná, potešiteľné je ako rýchlo a pružne všetci zareagovali, reakcie vládnych a štátnych inštitúcií. Sledujeme to, aby sme mali informácie aj pre ľudí, ktorí nám budú volať na naše telefonické linky pomoci, aby sme im vedeli pomôcť a poradiť.“

Zatiaľ je situácia vcelku pokojná. O pacientov, ktorí vyhľadali našu zdravotnú pomoc sa dokážeme postarať nateraz bez väčších komplikácií. Hrôzy vojny, existenčný strach sa však budú prehlbovať a pomoc psychológov, či psychiatrov bude oveľa viac potrebná. „Som si istý, že urobíme absolútne všetko, čo je medicínsky možné. Pre psychiatriu a psychológiu je veľkou bariérou jazyk. Pri komunikácii v angličtine to zvládneme sami, komunikáciu, liečbu, psychoterapeutické intervencie. Pri pacientoch, s ktorými sa nebudeme vedieť dorozumieť v angličtine, ani v slovenčine, rátame s pomocou tlmočníkov pri vyšetreniach, aj pri psychoterapeutických intervenciách. Zabezpečíme ich v spolupráci so študentami Filozofickej fakulty **UPJŠ** v Košiciach.“ Je to však len krátkodobé núdzové riešenie, kým zabezpečíme liečbu v ukrajinskom jazyku.

Hoci nikto v súčasnosti nemá skúsenosť s pacientami s post traumatickou poruchou alebo akútnou stresovou reakciou vzniknutou v súvislosti s vojnovým konfliktom (iné post traumatické poruchy liečime), keďže vojnové konflikty sa v našom regióne desaťročia nevyskytovali, primár Uhrin verí, že „tak ako nás zaskočila pandémia, a našli sme si postupne cestu ako pristupovať k pacientom, tak som si istý, že aj teraz nájdeme spôsob, ako ľuďom, ktorí nás budú potrebovať, pomôcť.“

LINKY pomoci pre každého, kto cíti úzkosť alebo má strach

Zatiaľ nezaznamenávame nápor na linkách pomoci, „ale je pravdou, že nám už volajú pacienti s určitými psychickými ťažkosťami, ktorí vnímajú, že u nich dochádza k nárastu úzkosti. Pacienti, ktorí boli stabilizovaní a cítili sa vo všeobecnosti dobre, vnímajú tento konflikt a

majú strach,“ rozpráva zdravotníčka, ktorá pomáha ľuďom na anonymných linkách pomoci UNLP. „Volajú už aj ľudia, ktorí nepatria do skupiny psychiatrických pacientov, ale prejavujú sa u nich pocity stresu a strachu.“

Volajúci pacienti zažívajú nadmernú úzkosť. Dôležité je každé slovo, každé odporúčanie, ktoré dostanú. „Pre nás je prioritou, aby sa cítili bezpečne a aby zachovali pokoj. Snažíme sa s nimi komunikovať o ich emóciách, o ich pocitoch, aby všetko bolo vypovedané, aby sa necítili osamelo. Tiež im vysvetľujeme, že je normálne, že sa v súčasnosti takto cítia, pretože je to nadmerne záťažová situácia a je to normálna reakcia na tieto podmienky, ktoré prežívame. Tým, že všetci pociťujeme neistotu a neviem, čo očakávať, všetci pociťujeme napätie,“ dodáva.

Linky fungujú 24 hodín 7 dní v týždni NON STOP. Sú anonymné.

(+421) 055 6222323 alebo (+421) 055 6441155

Linka pomoci aj pre zdravotníkov

„Radi pomôžeme aj kolegom, aj naši zamestnanci a všeobecne zdravotníci môžu zavolať. V prípade, ak majú pocit, že svoj súčasný stav nevládajú, môžu vyhľadať pomoc na našich linkách. Je to anonymné a nie je hanbou požiadať o pomoc, keď ju ktokoľvek z nás potrebuje,“ uzatvárajú kolegovia z II. psychiatrickej kliniky.

Autor: Viera Horňáková

Univerzity v Košiciach a Prešove pozastavili spoluprácu s inštitúciami v Rusku [📄](#)

📅 10. 3. 2022, 9:47, Zdroj: slovenskyreporter.sk [📄](#), Sentiment: Ambivalentný, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, UPJŠ

Dosah: 219 GRP: 0,00 OTS: 0,00 AVE: 32 Eur

163

10.03.2022

1 Minút čítania

Košice – Prešov: Prešovská univerzita v Prešove a **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** majú podpísané zmluvy o spolupráci s viacerými školami a inštitúciami v Ruskej federácii, ako aj na Ukrajine. Z dôvodu vojnového konfliktu na Ukrajine pristúpili k pozastaveniu spolupráce s inštitúciami v Ruskej federácii.

P rešovská univerzita bude s ukrajinskými v spolupráci pokračovať podľa možností aj naďalej

„PU v Prešove pristúpila k pozastaveniu aktivít spolupráce a mobilít s Ruskou federáciou do ukončenia vojnového konfliktu. Naša univerzita má, samozrejme, partnerskú spoluprácu aj s viacerými univerzitami či výskumnými pracoviskami na Ukrajine, ktorá je však poznačená aktuálnou situáciou. Pevne však veríme, že v nej budeme v rámci možností môcť pokračovať aj naďalej,“ uviedla pre TASR hovorkyňa univerzity Anna Polačková.

UPJŠ spolupracuje s 12 partnerskými inštitúciami z Ukrajiny a štyrmi z Ruska

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach spolupracuje celkovo s 12 partnerskými inštitúciami z Ukrajiny a štyrmi z Ruskej federácie. V rámci Erasmus+ spolupracuje aj piatimi ruskými a jednou ukrajinskou univerzitou.

„**UPJŠ** v Košiciach 28. februára pozastavila spoluprácu a realizáciu zmlúv so vzdelávacími a vedecko-výskumnými inštitúciami Ruskej federácie ako vyjadrenie hlbokého znepokojenia nad vývojom situácie na Ukrajine a nesúhlasu s ozbrojeným konfliktom Ruskej federácie na území Ukrajiny,“ povedal hovorca univerzity Tomáš Zavatčan.

Zdroj: TASR, ilustračné foto: **UPJŠ** Košice, NN

Share

Autor: no vo